

Grote stranding na novemberstorm – Deel I: De Westkust

Ingrid Jonckheere

Van 21 tot 23 november 2008 was er een periode van harde tot stormachtige noordwestenwind met op zaterdag 22 november in de voormiddag zelfs een gemiddelde windsnelheid van meer dan 90 km /u. Bovendien was het erg koud, met temperaturen tegen het vriespunt en zelfs sneeuw op het strand. We hadden eigenlijk nog geen herfststormen gekend, en dit was, om zo te zeggen, de eerste najaarsstorm. Dus viel het te verwachten dat er heel wat zou aangespoeld zijn en dat was ook het geval.

Enkele leden van de Strandwerkgroep waren superactief. Van De Panne tot Oostduinkerke werd dag na dag zowat iedere vierkante meter strand grondig bekeken; Waarnemingen werden via e-mail uitgewisseld en de één zette de ander aan om op zoek te gaan. Ik verzamelde naast mijn eigen waarnemingen ook de waarnemingslijstjes van Marie-Thérèse Vanhaelen, René Billiau, Lodewijk Janssens en Godfried Warreyn. In dit artikel probeer ik een beeld te geven van wat er gedurende die periode aanspoelde op de stranden van de Westkust. Ik koos per dag een verslag dat het meest volledige beeld weergaf en we vulden dit telkens aan met de extra waarnemingen die anderen deden.

Westkust (Oostduinkerke Sint-André tot en met De Panne Westhoekstrand)

Op 22 november, heerste er een krachtige tot zeer krachtige wind vanuit de zee (noordwesten) en er begonnen massaal bruinwieren aan te spoelen. Op alle stranden van de Westkust vielen vooral de zeer grote riemwierkluwens op in de vloedlijn. Opvallend was dat er niet zoveel riemwiervoetjes tussen zaten. Een beschrijving van de begroeiing op de riemwiervoetjes en op drijvende voorwerpen die de dagen nadien aanspoelden vind je verder in dit nummer. Ik kreeg van iedereen zowat dezelfde beschrijving van de riemwierpakketten: veel riemwier *Himantalia elongata* met daarop het boompjeswier *Callithamnion tetragonum*. Ook het knotswier *Ascophyllum nodosum* was zeer talrijk met daarop het kleine buiswier *Polysiphonia lanosa*. Verder lag er op een aantal plaatsen suikerwier *Laminaria saccharina*, blaaswier *Fucus vesiculosus* en Japans bessenwier *Sargassum muticum* verstrengeld tussen het riemwier. René Billiau merkte op dat de hoge golven veel schuim produceerden. Dit verschijnsel hebben we normaal in het voorjaar! De wind blies het schuim over de pakketten wier samen met zand zodat het moeilijk zoeken was tussen het wier.

Er werd massaal melding gemaakt van rugschilden van de zeekat *Sepia officinalis*. Zeker 200 exemplaren. Veel waren begroeid met een groenwier *Enteromorpha spec.*

In totaal werden er vijf rugschilden van de sierlijke zeeekat *Sepia elegans* gemeld en ook die waren begroeid met het groenwier *Enteromorpha spec.*

Het totale aantal eikapsels van de stekelrog *Raja clavata* bedroeg 22 exemplaren en we telden een 35 eikapsels van de hondshaai *Scyliorhinus canicula*.

Op 23 november, nu zuidwestenwind, begon reeds een grote stranding. In Koksijde noteerden we massa's slibanemonen *Sagartia troglodytes*, zeker 300 exemplaren van jonge (eerstejaars) levende otterschelp *Lutraria lutraria* en enkele zeer grote leeggepikte tot 11,5 cm, vele honderden gewone slangsterren *Ophiura ophiura*, veertigtal grote strandschelp *Macra corallina* (twee leeftijdsklassen), 'slechts' twee levende kokkels *Cerastoderma edule* en drie dode witte boormossel *Barnea candida*. Een sneeuwstorm sloeg toe, de wind wakkerde aan en het werd donker rond 15 uur 30 zodat Marie-Thérèse noodgedwongen haar strandwandeling moest stopzetten.

Op maandag 24 november heerste er opnieuw een noord- tot noordwesten wind. Te Oostduinkerke (Dijk, St.-André, Schipgat) trof Marie-Thérèse massaal Amerikaanse zwaardschede *Ensis directus* aan, honderden terug ingegraven, maar er waren nog meer levende schelpdieren te vinden honderden jonge otterschelpen, 100-tal Japanse oesters *Crassostrea gigas*, honderden witte dunschaal *Abra alba* en zaagjes *Donax vittatus*, 13 halfgeknotte strandschelpen *Spisula subtruncata*, waarvan één met een koppeltje (m, vr.) erwtenkrabje *Pinnotheres pisum*; één Amerikaans boormosseltje *Petricola pholadiformis*, opnieuw twee kokkels en een tiental lege witte boormossel. De mooiste vondsten waren hier twee levende wijde mantel *Aequipecten opercularis* (2 cm - 2,8 cm) en één dode). Lode Janssens vond die dag in De Panne ook één levend exemplaar. Verder vond Marie Thérèse enkele krabbenschilden: vier helmkrab *Corystes cassivelaunus*, twee Noordzeekrab *Cancer pagurus*, twintigtal grijze zwemkrab *Liocarcinus vernalis* en er waren talrijke dode strandkrabben *Carcinus maenas* aangespoeld.

Ook tientallen gewone heremietkreeft *Pagurus berhardus*, die vooral in *Nassarius*-horentjes verbleven.

Lodewijk Janssens bezocht op 26 november het Westhoekstrand in De Panne. Hij meldde duizenden Amerikaanse zwaardscheden waarvan nog veel levend, 30 otterschelp doubletten met vleesresten. Hij vond volgend lijstje schelpdieren levend: honderden stevige strandschelpen *Spisula solida*, een tiental exemplaren van de grote strandschelp, vijf exemplaren van de halfgeknotte strandschelp, twee witte boormossels, twee kokkels, vijf oesters, honderden zaagjes, één krombekmossel *Mytilus galloprovincialis*, duizenden witte dunschaal alsook tientallen levende gewone zeester *Asterias rubens*, dertigtal gewone slangster, duizenden gewone slibanemoon en vier gewone heremietkreeftjes. Hij bekeek ook de wieren en vermeldt hauwwier *Halidrys*

siliquosa, riemwier, suikerwier, knotswier, vingerwier *Laminaria digitata* en gezaagde zee-eik *Fucus serratus*. Op een boei vond hij een klein levend Noordzeekrabje.

Op 27 november was het grote geweld van de storm voorbij. Het aantal gemelde soorten is voor die dag groot en er zitten ook wat ongewone soorten tussen. Tweeënvijftig levende otterschelpen, allemaal met een lengte tussen 2,5 cm en 4,2 cm. Tweeëntwintig dode otterschelpen, maar grote exemplaren met vleesresten : 12 met een lengte tussen de 10,2 cm en 11 cm. Een tiental levende stevige strandschelpen, een vijftigtal levende grote strandschelp, in enkele zaten erwtenskrabjes, enkele levende kokkels, massaal levende witte dunschaal, veel levende muiltjes *Crepidula fornicata*, talrijk levende zaagjes, één levende gedoornde hartschelp *Acanthocardia echinata* en enkele levende wijde mantel. Ook de krabben waren zeer goed vertegenwoordigd in het aanspoelsel: rugschilden van de Noordzeekrab en enkele levende Noordzeekrabben, een paar breedpootkrabjes *Portumnus latipes*, talrijke gewone zwemkrabben *Liocarcinus holsatus*, grijze zwemkrabben *Liocarcinus vernalis*, 1 vrouwtje Chinese wolhandkrab *Eriocheir sinensis*, helmkrabben *Corystes cassivelaunus* en een zestal rugschilden van de fluwelen zwemkrab *Necora puber*, 19 gewone hermietkreeftjes en 3 kleine hermietkreeften *Diogenes pugilator*. Een buitengewoon uitzonderlijke vondst voor die dag waren zomaar eventjes 53 exemplaren van de hooiwagenkrab *Macropodia rostrata*. (Zie verder in dit nummer voor uitvoerige beschrijving van deze vondsten) verder honderdduizenden slibanemonen, massaal zeeklit *Echinocardium cordatum*, talrijk gewone slangster, enkele zeeappels *Psammochinus miliaris* en één fluwelen zeemuis *Aphrodite aculeata*. Ook werden een tiental eikapsels van de stekelrog en vier eikapsels van de hondshaai gevonden. Ook werd er voor die dag enkele fragmenten van bladachtig hoornwier *Flustra foliacea*, de graten van een geep *Belone belone*, zeespriet *Nemertesia antennina*, blaascelpoliep *Vesicularia spinosa*, zeevitrage *Conopeum reticulum* en bruine zeevinger *Alcyonidium diaphanum* gemeld.

Op 29 en 30 november waren de meest hierboven genoemde soorten nog steeds op het strand te vinden. Nieuw was de melding van zeven exemplaren van de grote zwaardschede *Ensis arcuatus* en één vrouwtje gemarmerde zwemkrab *Liocarcinus marmoreus*. Ik wandelde die dagen van Koksijde begin Zeedijk tot De Panne begin Zeedijk en kon nog volgende waarnemingen toevoegen: enkele levende goudkammetjes (en heel veel lege kokertjes) *Pectinaria koreni*, fragmenten van de perkamentkokerworm *Chaetopterus variopedatus*, ruwe zeerasp *Hydractinia echinata*, zeeceypres *Sertularia cupressina*, doorschijnende zeevinger *Alcyonidium gelatinosum*, fijne vliescelpoliep *Membranipora membranacea*, rechtsgestreepte plaatschelp *Tellina fabula*, afgeknotte gaper *Mya truncata* – doublet, 5 levende gewone tepelhoorn *Natica catena* en het porseleinkrabbetje *Pisidia longicornis*.

Tijdens de eerste 14 dagen van december werden nog heel wat navondsten gemeld. Ik som enkel die soorten op die nog niet in dit artikel vermeld werden. In een mosselkluit vond Marie Thérèse te Koksijde op 10 december één levend ovaal zeeklitschelpje *Montacuta ferruginosa* (foto 1). Aan het lange lijstje van de schelpdieren kunnen we ook nog een viertal messchede *Solen marginatus* toevoegen.

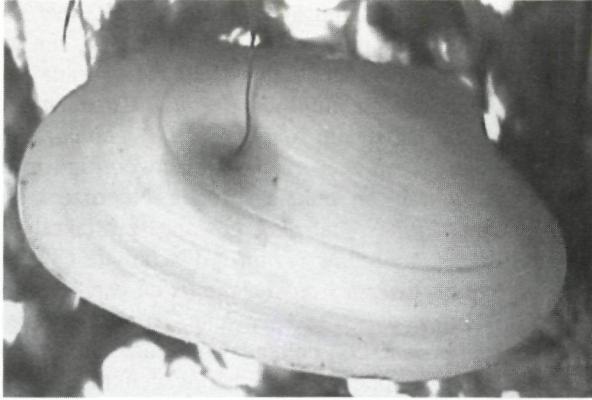

Foto 1. *Montacuta ferruginosa* (Foto: Ingrid Jonckheere)

Samenvattend, in totaal werden 70 soorten gemeld voor deze periode waarvan 11 wieren, 23 schelpdieren waarvan 20 soorten bivalven tegenover slechts 3 gasteropoden (soorten waar enkel losse kleppen van werden gevonden en oude hoorntjes werden niet opgenomen), 14 soorten krabben en 22 andere zeeorganismen.

Opmerkelijk is dat de hooiwagenkrab enkel in De Panne gevonden werd. De gewone tepelhoorn werd enkel levend gevonden op het strand tussen Ster der Zee en De Panne. Niemand vermeldde tijdens deze periode het nonnetje *Macoma balthica* en de tapijtschelp *Venerupis senegalensis* op zijn waarnemingslijstje. Twee soorten die tot nu toe toch vaak op het strand te vinden zijn. Misschien keken we er wel over, in ieder geval iets om op te volgen de komende jaren.

Deze novemberstranding was zeker niet uitzonderlijk rijk aan soorten maar nog nooit eerder werd met zoveel ogen gezocht en meer ogen zien altijd meer dan twee.

**Sint-Idesbaldusstraat 20 bus 402
8670 Koksijde**